

Stille plek

Zondagmorgen 4 februari 2024, Sint Catharijnekerk, ds. Eibert Kok

Lezing: Marcus 1: 29-39



Druk, druk, druk.

In de zaterdagbijlage van dagblad Trouw stond een mooi artikel: De kunst van het nietsdoen. In de huidige tijd van werkdruk, smartphones en Netflix wordt het steeds moeilijker om zomaar wat te niksen.

Ik herken dat wel. Een drukke, volle agenda. Tussendoor moeten nog even de boodschappen gedaan worden voor het avondeten.

Zou Hello Fresh misschien iets zijn? Dan hoef ik geen boodschappen meer te doen en daarover na te denken, dan wordt het mij gewoon bij de deur afgeleverd.

En als ik dan een momentje vrij heb, pak ik al snel de telefoon om even weer wat te bekijken.

Nu sta ik hier voor een publiek dat voor een groot deel uit pensionado's bestaat, maar als ik soms hoor hoe vol dan nog de agenda's zijn.

In dat krantenartikel komt naar voren dat het eigenlijk zonde is dat we zoveel druk bezig zijn, dat we niet meer goed kunnen niksen, met het risico dat we opgebrand raken, uitgeblust.

Een mens heeft het nodig om af en toe even niks te doen, even op adem te komen.

Toen, nu alweer bijna vier jaar geleden, door de coronapandemie alles stilviel, ontdekten mensen ook weer de goede kanten van even stilvallen, hoewel dat natuurlijk ook weer z'n lastige kanten heeft als je gedwongen stilvalt.

Ik merk dat aan mensen die door ziekte, ouderdom, of door andere klachten hun leven niet meer in kunnen vullen zoals daarvoor. Dat kan moeilijk zijn.

Maar dat neemt niet weg dat ieder mens op zijn tijd pauze nodig heeft, een moment om op adem te komen.

Ook in het Bijbelgedeelte van vandaag is het druk, druk, druk.

Nu is Marcus het kortste evangelie dat we in de Bijbel hebben, kort en krachtig, en in Marcus zit een zekere haast.

In onze nieuwe Bijbelvertaling is dat niet altijd meer herkenbaar, maar in de oude stond er dan het woordje terstond, meteen.

Meteen toen ze uit de synagoge kwamen - ze zijn net de kerk uit - waar Jezus ook al druk bezig is geweest naar het huis van Simon en Andreas, want Simons schoonmoeder is ziek en meteen wordt hem verteld over die situatie. Druk, druk, druk.



En dan, het wordt zo prachtig verteld: Hij gaat naar haar toe, pakt haar hand vast en helpt haar overeind, hier door Rembrandt getekend.

Het blijft altijd wat ongemakkelijk, die genezingsverhalen van Jezus. Wij hebben ook onze zieken, en gelukkig hebben wij heel veel middelen om mensen te helpen, meer dan er ooit geweest zijn, daar kunnen we heel erg dankbaar voor zijn.

Maar toch, soms worden mensen ziek, en niet beter, ook al zouden we dat zo graag willen. Dat schuurt dan.

En dan weet ik wel dat in die verhalen ook niet iedereen genezen wordt, soms enkelingen, soms velen, maar nooit allen,

en dat je die verhalen over Jezus misschien anders moet lezen, als tekenen van het koninkrijk van God dat komen zal en in Jezus heel dichtbij komt, maar toch.

Maar dit beeld vind ik wel heel mooi: Jezus helpt iemand die geveld is overeind.

Dat is kort gezegd diaconie, dienst aan de naaste, een ander helpen overeind te komen, al is het maar heel klein.

Dan gaat het Bijbelverhaal door, 's avonds laat, ze komen overal vandaan, een drukte van belang, mensen worden overeind geholpen. Prachtig. Maar ook: om moe van te worden.

Je kunt je voorstellen dat Jezus even behoefte heeft aan rust. Met zoveel drukte aan zijn hoofd, vragende, verlangende, eisende mensen die al zijn aandacht opzuigen.

Dan lezen we, volgende scene: Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond Jezus op, hij ging buiten, naar een stille plek, om te bidden.



Jezus zoekt even een momentje voor zichzelf. Dat herkennen we. Dat kunnen we ons goed voorstellen.

En het verbaast niet echt dat de Zoon van God contact zoekt met zijn Vader, want dat is toch het gebed: Contact leggen met boven.

Toch is er iets meer aan de hand als je dit leest in het geheel van het boek Marcus.

Allereerst die tijdsbepalingen. Eerst 's avond laat, toen de zon al was ondergegaan, en dan vroeg in de ochtend, toen het nog donker was.

's Avonds eerst al die mensen die er kwaad aan toe waren, bezet door kwade machten, zo staat het er eigenlijk, en dan 's ochtends vroeg staat hij op naar een stille plek.

Vergelijkbare bewoordingen komen nog een keer voor in het evangelie van Marcus, aan het eind.

's Avond laat wanneer Jezus gestorven is, en 's morgens heel vroeg gaan vrouwen naar het graf. De avond van de kwade machten gaat over in de prille ochtend van de nieuwe dag, een nieuwe weg uit de dood vandaan.

Zou Marcus hier misschien al vooruit willen wijzen naar kruis en opstanding?

En dan nog iets: dat Jezus zich terugtrekt naar een stille plek om te bidden komt nog twee keer voor in Marcus. Telkens gebeurt dat op een cruciaal moment.

Hier is dat aan het begin van het evangelie. Verderop gaat hij een berg op om er te bidden.

Aan het einde gaat Jezus de Olijfberg op en bidt hij in de Hof van Getsemané, vlak voor zijn dood. Die scènes houden verband met elkaar. In de scènes aan het begin en het eind spelen de leerlingen een eigen rol, en is er sprake van een ingrijpende keuze waar Jezus voor staat.

In de Hof van Getsemane is dat meteen duidelijk. Maar ook hier speelt dat mee. Dat wordt duidelijk uit de reactie van Jezus als de leerlingen hem opzoeken en hij antwoordt: 'Laten we van hier gaan, naar de dorpen in de omtrek, om ook daar het goede nieuws te brengen. Daarvoor ben ik immers op weg gegaan.'

Het is alsof hij met die laatste woorden, ook zichzelf overtuigt. Hij weet nu dat er geen ontkomen aan is. Hij kan niet wegvlugten voor de taak die hem is gegeven, de weg die hij zelf is ingeslagen. Jezus heeft daarvoor blijkbaar de stilte en het gebed nodig. Jezus zoekt het gebed, om te weten, te ontdekken, uit te vinden, wat hem te doen staat.

Dat is ook de reden dat we hier in de kerk komen, om even stil te staan, stil te worden, om even uit de tredloop van alledag te treden. En om weer te ontdekken wat ons te doen staat. Zo zoekt Jezus de stilte, de eenzaamheid. Niet om daar te blijven. Hij trekt zich niet terug uit de wereld, hij trekt zich niet terug in een binnenwereld.

Het is maar even of de leerlingen zijn er weer, om hem terug te roepen: 'Iedereen is naar u op zoek', en dan gaat het weer onverminderd verder. Maar toch, hij zoekt de eenzaamheid om daardoor weer beter in de samenleving te kunnen zijn.

Daarom ook het gebed. Niet als een vlucht uit de wereld, dat is het gebed nooit - en al het dat wel zou zijn, zou het een karikatuur zijn van wat bidden is. Je bidt niet om je terug te trekken, maar juist ook om je des te beter weer te kunnen oriënteren op de wereld en op het leven en op dat wat je te doen staat.

God heeft mijn gebed niet nodig. God weet alles al. Ik heb het nodig, om weer te weten waartoe wij bestaan. Bidden is eigen belang. Daarom is bidden zo onmisbaar. Het wordt stil in mij.

Als Jezus de stilte opzoekt om te bidden, stel ik me voor dat hij daar het intieme contact beleeft, dat ons ook kan overkomen, als de stilte in mij daalt.

Is dat ook niet het geheim van het gebed? Dat veel meer wordt: een bidden in mij.

Ontvankelijkheid. Open staan. Stil worden.

Het gebed kan zo gemakkelijk verworden tot een koortsachtige activiteit die van mij uitgaat. Mijn verlangens, mijn behoeften, mijn zorgen en mijn vreugden. Niet dat dat er niet mag zijn, maar is het echte bidden niet, dat God in mij bidt? Gebed dat uit de stilte ontstaat, dat uit de stilte opstaat. Gebed waarin het stil wordt in mij, en in die stilte is God mij het meest nabij. Jezus is wie hij is en hij doet wat hij doet, omdat er in dat menselijke leven van hem die vaste ondergrond is van dat intieme contact, van een God die in hem bidt, in hem werkt, door hem werkt. Omdat er in dat voorbeeldige leven van hem, een alles funderende stilte is, die de openheid biedt en de ruimte laat aan wat er uiteindelijk toe doet.



Zeker, 'Iedereen is naar u op zoek', en dat zien we daarna ook weer gebeuren, maar dat kan alleen als je op adem gekomen bent, bij God.

Bidden is bijtanken, is opladen, zoals je bij een tankstation of een laadpaal je auto bijtankt of oplaadt. Dat is geen doel op zichzelf.

Maar het is wel nodig, om niet leeg te raken, om je weg met energie te vervolgen.

Opstaan. Naar een stille plek. Om te bidden. Om anderen te helpen opstaan.